

Polacy wobec ugrupowań dzisiejszej sceny politycznej

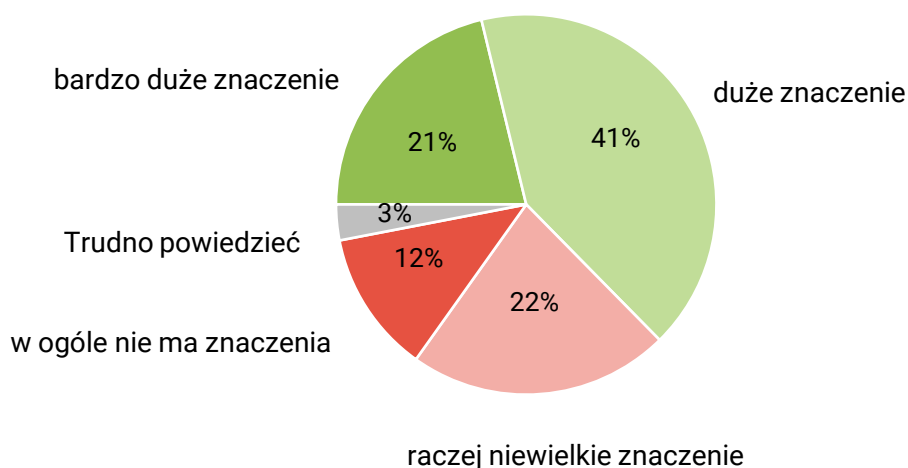
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Niezależnie od systematycznie badanych preferencji partyjnych Polaków, czyli deklarowanego poparcia dla poszczególnych ugrupowań w hipotetycznych wyborach do Sejmu, w kwietniowym badaniu¹ postanowiliśmy spojrzeć na dzisiejszą scenę polityczną nieco szerzej. Z jednej strony interesowało nas, czy i na ile funkcjonujące w ramach istniejącego spektrum partyjnego partie są postrzegane przez potencjalnych wyborców jako te, które reprezentują ich interesy i poglądy. Z drugiej strony – chcieliśmy poznać aktualną skalę partyjnych antypatii i tym samym określić siłę politycznych podziałów między zwolennikami różnych opcji politycznych.

Ponad jedna trzecia uprawnionych do głosowania (34%) uważa, że to, które partie aktualnie rządzą w Polsce, ma dla nich osobiście niewielkie znaczenie lub jest bez znaczenia. Przy czym dla 12% całkowicie nieistotne jest, które siły polityczne aktualnie sprawują władzę. Z kolei bardzo duże osobiste znaczenie aktualnemu układowi sił politycznych przypisuje ponad jedna piąta badanych (21%). Na podstawie tego politycznego *désintéressement* i *intéressement* można zatem powiedzieć, że jedna trzecia dorosłych Polaków funkcjonuje, jeśli nie całkowicie poza, to bardzo daleko od aktualnej polityki, podczas gdy jedna piąta to osoby pod tym względem bardzo aktywne, osobiście zaangażowane i na bieżąco żyjące tym, co dzieje się w polityce.

CBOS

RYS. 1. Czy to, jaka partia/jakie partie rządzą w kraju, ma dla Pana(i) osobiście:

Procenty nie sumują się do 100 z powodu zaokrągleń

¹ Badanie „Aktualności” (3) zostało zrealizowane metodą wywiadów telefonicznych wspomaganych komputerowo (CATI) w okresie od 22 do 26 kwietnia 2024 roku na próbie dorosłych mieszkańców Polski (N=1000).

Poprosiliśmy ankietowanych w pytaniu otwartym (takim, które pozwala na swobodną wypowiedź) o wymienienie partii lub ugrupowań, z którymi się utożsamiają, czyli takich, które reprezentują ich samych, najlepiej wyrażają ich interesy i poglądy.

Z deklaracji ankietowanych wynika, że mniej więcej co czwarty uprawniony do głosowania nie widzi lub nie umie wskazać na obecnej scenie politycznej żadnej partii czy ugrupowania, o którym mógłby powiedzieć, iż reprezentuje jego interesy lub poglądy. Przy czym co ósmy (15%) wprost konstatuje niereprezentatywność istniejącego spektrum partyjnego dla niego samego, zaś dalsza jedna dziewiąta (11%) to osoby, dla których wymienienie partii czy ugrupowania, z którym mogłoby się utożsamić programowo lub światopoglądowo, okazało się zbyt trudne.

TABELA 1

Która z partii/ugrupowań politycznych funkcjonujących obecnie na scenie politycznej **najlepiej wyraża Pana(i) interesy i poglądy?**

Koalicja Obywatelska	13%	
Platforma Obywatelska	8%	21%
Zieloni	<0,5%	
PiS	19%	
Suwerenna Polska	1%	20%
Zjednoczona Prawica	<0,5%	
Konfederacja WiN	16%	
Grzegorz Braun	<0,5%	16%
Trzecia Droga	7%	
Polska 2050 Szymona Hołowni	1%	9%
PSL	1%	
Lewica	6%	
Nowa Lewica, SLD, Wiosna	<0,5%	7%
Razem	1%	
Polska Jest Jedna	<0,5%	
Kukiz'15	<0,5%	2%
Odpowiedzi opisowe	2%	
Żadna – nie ma takiej partii/ugrupowania		15%
Trudno powiedzieć		11%
Odmowa odpowiedzi		2%

Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić więcej niż jedną partię/ugrupowanie

Najwięcej badanych za wyrazicieli swych interesów i poglądów uznaje dwa dominujące i wciąż wyznaczające główną oś politycznych podziałów ugrupowania: Koalicję Obywatelską, w tym przede wszystkim Platformę Obywatelską (łącznie 21% wskazań, w tym 8% na PO) oraz PiS i związane z nim

ugrupowania tzw. Zjednoczonej Prawicy (łącznie 20% odpowiedzi, w tym 19% wskazań na PiS). Trzecie miejsce na liście ugrupowań aktualnie w największym stopniu reprezentujących interesy i poglądy Polaków zajęła Konfederacja WiN (16%). Rządziej badani wskazują na koalicyjne ugrupowanie ludowców oraz Polski 2050 – Trzecią Drogę (9%). Warto zauważyć, że nieliczni wymieniali w tym kontekście tylko jedną z tych partii – PSL lub Polskę 2050 (po niespełna 1% wskazań). Według deklaracji badanych obecnie spośród głównych ugrupowań dzisiejszej sceny politycznej stosunkowo najmniejszą część potencjalnych wyborców reprezentują partie lewicowe. Lewica definiowana jako jedna formacja, a także Nowa Lewica oraz partia Razem uzyskały łącznie 7% wskazań. Dwóch na stu badanych udzieliło odpowiedzi opisowej, zaś całkiem nieliczni wymieniali z nazwy inne konkretne ugrupowania, np. Polska Jest Jedna czy Kukiz'15 (łącznie 2% wypowiedzi).

Żadnej reprezentującej ich partii nie mają przede wszystkim osoby mało lub w ogóle niezainteresowane wydarzeniami politycznymi i niepotrafiące określić swoich poglądów w tradycyjnych kategoriach lewicowość *versus* prawicowość. Natomiast osoby o wyrobionych poglądach politycznych w zdecydowanej większości znajdują wśród funkcjonujących obecnie ugrupowań co najmniej jedno, o którym mogą powiedzieć, iż reprezentuje ono ich interesy i wyraża poglądy.

Badanych o poglądach prawicowych – według ich własnych deklaracji – reprezentuje przede wszystkim PiS i pomniejsze partie czy środowiska kojarzone ze Zjednoczoną Prawicą (40% wskazań). Znaczącym ugrupowaniem dla prawicowego elektoratu jest także Konfederacja WiN – z ugrupowaniem tym identyfikuje się 28% osób o prawicowych poglądach politycznych. Tylko nieliczni zwolennicy prawicy reprezentantów swych interesów i poglądów upatrują w którymś z pozostałych ugrupowań.

TABELA 2

Która z partii/ugrupowań politycznych najlepiej wyraża Pana(i) interesy i poglądy? *	Deklarowane poglądy polityczne			
	lewicowe	centrowe	prawicowe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PiS i partie Zjednoczonej Prawicy	3	8	40	12
Koalicja Obywatelska/Platforma Obywatelska	39	32	8	8
Trzecia Droga	13	10	7	3
Lewica	25	0	0	0
Konfederacja WiN	4	12	28	9
Inna partia/inna odpowiedź	5	3	1	2
Żadna, nie ma takiej partii, ugrupowania	9	24	10	33
Trudno powiedzieć	6	11	7	34
Odmowa odpowiedzi	1	1	2	1

* Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić więcej niż jedną partię/ugrupowanie

Bardziej rozproszone i dość nieoczekiwane okazują się partyjne identyfikacje zwolenników lewicy. Za wyrazicielkę swych interesów i poglądów najczęściej uważają oni nie, jak można by przypuszczać, ugrupowania z terminem „lewica” w nazwie, ale Koalicję Obywatelską (odpowiednio: 25% wskazań na partie lewicowe i 39% na KO). Co siódmy sympatyk lewicy identyfikuje się z trzecim z ugrupowań obecnej koalicji rządzącej – Trzecią Drogą (13%). Pozostałe partie dla osób o lewicowych poglądach mają pod tym względem już raczej marginalne znaczenie.

Osoby deklarujące przekonania centrowe w znacznie mniejszym stopniu niż zwolennicy lewicy i prawicy znajdują swoich reprezentantów wśród ugrupowań dzisiejszej sceny politycznej. Jedna czwarta spośród nich (24%) jest przekonana, że żadna z partii nie reprezentuje ich interesów i poglądów. Jeśli utożsamiają się z którymś z ugrupowań, to najczęściej są to partie składające się na Koalicję Obywatelską (32%). Pozostałe ugrupowania w znacznie mniejszym stopniu spełniają ich oczekiwania. Co ósma osoba o centrowych poglądach reprezentanta swych interesów i poglądów widzi w Konfederacji WiN (12%), co dziesiąta – w ugrupowaniach Trzeciej Drogi (10%), a co dwunasta – w PiS (8%).

W elektoratach partii politycznych najwyższy poziom utożsamiania się z partią w wymiarze światopoglądowym i programowym notujemy wśród wyborców Konfederacji – dla aż 86% swoich zadeklarowanych zwolenników partia ta jest wyrazicielką ich poglądów i interesów, a 7% uznaje, że wyraża je także PiS. I odwrotnie – wyborcy PiS, którzy również w zdecydowanej większości identyfikują się z popieranym ugrupowaniem (79% elektoratu), jako bliskie ideowo, poza macierzystym, wskazują jeszcze Konfederację (9%). Pozostałe partie praktycznie nie liczą się dla zwolenników tych dwóch ugrupowań.

TABELA 3

Która z partii/ ugrupowań politycznych najlepiej wyraża Pana(i) interesy i poglądy?*	Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych*					Wyborcy niezdecy- dowani
	PiS	KO	Trzecia Droga	Lewica	Konfede- racja WiN	
	w procentach					
PiS i partie Zjednoczonej Prawicy	79	1	1	0	7	9
Koalicja Obywatelska, Platforma Obywatelska	2	72	7	20	2	5
Trzecia Droga	0	6	67	2	0	14
Lewica	1	4	7	73	0	3
Konfederacja WiN	9	1	5	0	86	7
Inna odpowiedź	1	9	1	1	0	0
Żadna, nie ma takiej partii, ugrupowania	6	8	9	2	6	32
Trudno powiedzieć	5	6	3	4	3	28
Odmowa odpowiedzi	1	0	0	0	0	3

* Wyłonione na podstawie deklaracji udziału w ewentualnych wyborach do Sejmu i poparcia w głosowaniu

** Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić więcej niż jedną partię

O tym, że popierane ugrupowania wyrażają ich interesy i poglądy, w podobnym stopniu przekonani są wyborcy Lewicy (73%) oraz KO (72%). Jednocześnie w relacjach wzajemnych elektoratów tych partii obserwujemy rejestrowaną już wcześniej charakterystyczną niesymetryczność. O ile aż jedna piąta zdeklarowanych wyborców Lewicy (20%) uznaje, że ich interesy i poglądy wyraża także KO, o tyle w elektoracie KO tylko 4% wymienia Lewicę jako ugrupowanie bliskie światopoglądowo i programowo. Niewiele więcej osób spośród wyborców KO jako reprezentujące ich ugrupowanie wskazuje partie Trzeciej Drogi (6%).

Wśród elektoratów wszystkich partii to wyborcy Trzeciej Drogi w relatywnie najmniejszym stopniu identyfikują się z popieranym ugrupowaniem, choć także zdecydowana ich większość (67%) uważa, że to właśnie Trzecia Droga wyraża ich interesy i poglądy. W gronie pozostałych ugrupowań za bliskie sobie ideowo wyborcy Trzeciej Drogi uznają równie często Lewicę i KO (po 7%), ale niewielu mniej również Konfederację (5%). Więcej, bo 9% zwolenników Trzeciej Drogi (9%) uznaje, że ich interesów i poglądów nie wyraża żadne z funkcjonujących na dzisiejszej scenie politycznej ugrupowań.

W kwietniu, po dwóch niedawnych głosowaniach krajowych, interesowało nas także to, czy i jak dużo negatywnych emocji wywołują dziś wśród ogółu potencjalnych wyborców poszczególne partie. Również za pomocą pytania otwartego (które zapewnia spontaniczność wypowiedzi) zapytaliśmy ankietowanych o partie czy ugrupowania, które budzą ich zdecydowaną niechęć czy wręcz złość.

TABELA 4

Czy jest taka partia, ugrupowanie polityczne, które budzi Pana(i) prawdziwą niechęć, złość ?		
PiS	37%	
Suwerenna Polska	1%	38%
PO	16%	
KO	10%	26%
Konfederacja WiN	13%	13%
Lewica	11%	
Nowa Lewica lub SLD, Wiosna	1%	12%
Razem	<0,5%	
Trzecia Droga	4%	
Polska 2050	1%	6%
PSL	1%	
Wszystkie, wszystkie parlamentarne		1%
Żadna – nie ma takiej partii/ugrupowania		18%
Trudno powiedzieć		6%
Odmowa odpowiedzi		3%

Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić dowolną liczbę partii/ugrupowań

Niespełna co piąty badany (18%) nie ma żadnych partyjnych antypatii i co najmniej toleruje wszystkie ugrupowania. Z drugiej strony tylko 1% przyznaje, że ma jednoznacznie negatywny stosunek do wszystkich partii politycznych, *en bloc*.

Ugrupowaniem, które budzi wśród Polaków najwięcej negatywnych emocji, jest do niedawna będące w koalicji, a dziś pozostające w opozycji – Prawo i Sprawiedliwość (37% wskazań, w tym 1% wymieniło mniej znaczącą jego część – Suwerenną Polskę). Rzadziej z negatywnym nastawieniem Polaków spotyka się najbardziej liczące się ugrupowanie aktualnie rządzącej formacji – Koalicja Obywatelska (26%), przy czym ponad połowa wskazań (16%) padła na największą część tej koalicji – Platformę Obywatelską. Kolejne miejsca na liście najbardziej nielubianych ugrupowań, jednak z wyraźnie już mniejszym odsetkiem deklaracji niechęci, zajmują Konfederacja WiN (13%) i Lewica (12%). W przypadku tej drugiej sporadycznie wskazywano także jej części składowe – Nową Lewicę lub SLD i Wiosnę oraz Partię Razem. Stosunkowo najmniej nielubianą przez Polaków formacją pozostaje Trzecia Droga, którą w tym kontekście wymieniło w sumie 6% badanych, przy czym obie jej części składowe – Polska 2050 i PSL – samodzielnie pojawiały się równie często (po 1% wskazań).

Jak wygląda rozkład partyjnych antypatii w elektoratach poszczególnych partii? Wśród wyborców KO najbardziej nielubianym ugrupowaniem pozostaje PiS wraz z koalicjantami (79% wskazań). Ponad jedna czwarta elektoratu KO nie lubi również Konfederacji WiN (28%). I wzajemnie – wyborcy PiS najbardziej nie lubią KO jako całości lub jej głównej składowej – Platformy Obywatelskiej (łącznie 65%). Stosunkowo częściej niż przeciętnie nie akceptują Lewicy (19%), ale także Trzecia Droga zdecydowanie nie cieszy się ich sympatią (14% wyborców PiS jej nie lubi).

TABELA 5

Czy jest taka partia, ugrupowanie polityczne, które budzi Pana(i) prawdziwą niechęć, złość? **	Potencjalne elektoraty głównych ugrupowań*					Wyborcy niezdecydowani
	KO	PiS	Konfederacja WiN	Trzecia Droga	Lewica	
	w procentach					
PiS (wraz z Suwerenną Polską)	79	1	24	50	61	24
KO/PO	0	65	44	8	4	15
Trzecia Droga	2	14	12	0	0	1
Lewica	1	19	44	3	0	2
Konfederacja WiN	28	1	0	18	55	9
Żadna – nie ma takiej partii/ugrupowania	8	14	24	27	0	28
Trudno powiedzieć	1	5	2	5	4	23
Odmowa odpowiedzi	2	0	0	0	0	3

* Wyłonione na podstawie deklaracji udziału w ewentualnych wyborach do Sejmu i poparcia w głosowaniu

** Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić więcej niż jedną partię/ugrupowanie

Zwolennicy Konfederacji – poza jednym wyjątkiem – częściej nie aprobują partii aktualnie rządzących niż tych stanowiących byłą władzę. W tym elektoracie równie często nie lubiane są KO i jej składowe, jak i Lewica (po 44% wskazań). Jedna czwarta sympatyków Konfederacji nie lubi PiS (24%), stosunkowo najrzadziej odrzucanym przez nich ugrupowaniem jest natomiast Trzecia Droga (12%).

Wśród wyborców Trzeciej Drogi z największą antypatią (choć niedorównującą sile odczuć wyborców KO i Lewicy) spotyka się PiS wraz z koalicjantami (50%). Mniej niż co piąty zwolennik Trzeciej Drogi żywi niechęć wobec Konfederacji WiN (18%) i co ciekawe, więcej nie lubi KO (8%), niż odcina się od Lewicy (3%).

Wyborcy Lewicy, podobnie jak zwolennicy KO i Trzeciej Drogi, z największą niechęcią odnoszą się do PiS (60%), jednak niewiele rzadziej nie aprobują także Konfederacji WiN (55%).

Osoby chcące uczestniczyć w wyborach, ale obecnie niezdecydowane, na kogo głosować, częściej nie lubią PiS (24%) niż KO (15%), co jedenasty spośród nich nie aprobuje również Konfederacji (9%).